

Nasjonalparkstyret for Forollhogna

NOTAT

Sak:
Øyungen landskapsvernområde – revisjon av
forvaltningsplan
Til:

Vår dato:
02.02.2024

Vår ref.:
2023/10166

Saksbehandler, innvalgstelefon

Kopi:

Hans Bull, 73 19 93 96

Notat – Oppsummering av mottatte innspill til revisjon av forvaltningsplanen for Øyungen landskapsvernområde

Det vises til sak om revisjon av forvaltningsplaner for Øyungen (**ref: 2023/10166**) og Ledalen (**ref: 2023/10203**) landskapsvernområder. Nasjonalparkstyret for Forollhogna behandlet innspillene i møte den 19. april som **ST-15/2024**. Forvaltningsplanen for landskapsvernområdene skal revideres som to selvstendige planer, men arbeidet vil gå parallelt. Under revideringsarbeidet er det viktig at alle parter blir hørt og har mulighet til å komme med innspill.

Innspillsfrist jf. oppstartmelding ble satt 10. november 2023. Holtålen kommune, Statskog SF og fjellstyrene i Haltdalen ba om utsatt frist for innspill, og fikk frist til 1. desember 2023. Innspillene er sortert kronologisk etter når de er mottatt.

Det er kun innspill som er innsendt skriftlig (epost, spørreskjema (Microsoft forms), brev) som er inkludert her, altså ikke oppsummering fra møter. Det er mottatt flere innspill fordelt på 6 ulike aktører/interessenter. Siden noen innspill er sendt samlet for både Øyungen og Ledalen er innspill som omhandler spesifikt for Øyungen og Ledalen fordelt hver for seg i oppsummeringen. Forvaltningsmyndigheten v/nasjonalparkforvalteres kommentar er **uthevet i fet skrift**.

Innhold

Innspillsrunde 1 – frist 10. november	2
1. Innspill bruksberettigede	2
2. Innspill hytteeier	2
3. Statsforvalteren i Trøndelag	2
4. Trøndelag fylkeskommune	4
Innspillsrunde 2 – frist 1. desember.....	5
5. Statskog SF	5
6. Holtålen kommune	5

Nasjonalparkstyret for Forollhogna

Innspillsrunde 1 – frist 10. november

1. Innspill bruksberettigede

- Endring fra bykslet seter til fritidsfeste. Man opplever et vist press fra Statskog og fjellstyret med å endre status fra bykslet seter til fritidsfeste på voller tilhørende nedlagte gårdsbruk. Innenfor landskapsvernområde vil dette føre til flere fritidseiendommer, som etthvert vil bli mer lettomsettelige og være utsatt for ønske om mer moderne byggeskikker. Dette må vel være i strid med bestemmelser for landskapsvernområde? Det er derfor å ønske at setervoller ikke kan skilles fra hovedbruket, men fortsatt være underlagt de betingelser og regelverk de i utgangspunktet er gitt.
 - o **Tatt til orientering. Søknader om selve bruksendring av bygg er ikke hjemlet i forskrift om landskapsvern og skal behandles som bruksendringssak etter plan- og bygningslov og/eller delingsak etter jordlov der myndighet er tillagt kommunen. Dersom saker gjelder retter i statsallmenningen, skal de også behandles etter forskrift om seter og tilleggsjord m.m. med hjemmel i fjelloven der myndighet er tillagt grunneier (statskog/fjellstyret). Nasjonalparkstyret har ikke direkte hjemmel i forskrift til å tillate eller avslå fradeling eller bruksendring. Nasjonalparkstyret er berørt offentlig instans som i tilfeller gir høringsuttalelse på slike saker dersom det blir sendt til nasjonalparkstyret.**

2. Innspill hytteeier

- Tilgang på vei til de får hyttene det er snakk om.
 - o **Tatt til orientering. Forskriften åpner kun opp for *framføring av nye veger for jordbruksformål som er knyttet til seterdrift* (§ 5, punkt 7). Forvaltningsplan kan derfor ikke vurdere retningslinjer som er lempeligere en forskriften. Slike tiltak må vurderes som særskilte saker etter naturmangfoldlovens § 48 etter søknad. Nasjonalparkstyret har behandlet søknader om veg frem til fritidsboliger tidligere. Det er viktig å presisere at dispensasjonsbestemmelsen i § 48 er en kan-regel, det vil si at selv om vilkårene for å gi dispensasjon er oppfylt, så er det ingen som har krav på dispensasjon. Forvaltningsplan kan kun utarbeide retningslinjer for tiltak som er hjemlet i forskrift.**

3. Statsforvalteren i Trøndelag

Uttalelse til oppstartsmelding - revidering av forvaltningsplan for Øyungen landskapsvernområde

Det vises til utsendt oppstartsmelding datert 2. oktober 2023 for revidering av forvaltningsplan for Øyungen landskapsvernområde. Frist for å uttale seg til oppstartsmeldingen er satt til fredag den 10. november 2023.

- Innledningsvis vil Statsforvalteren påpeke at det er positivt at nasjonalparkstyret starter arbeidet med revideringen av forvaltningsplanen for Øyungen landskapsvernområde (LVO). Gjeldende forvaltningsplan fra 2002 er utdatert på en del punkter, bl.a. i forhold til beskrivelse av forvaltningsmodell.
- Byggesaker og andre inngrep
I henhold til verneforskriftens § 3, punkt 1 er området vernet mot alle inngrep eller tiltak som vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets art eller karakter, slik som for eksempel oppføring av bygninger, anlegg og faste innretninger, riving av gamle seterbygninger, vegbygging mv. Opplistingen er ikke uttømmende. Dette betyr i praksis at alle tiltak som medfører små og større fysiske inngrep i landskapet må det, såfremt det ikke kommer inn under unntaksbestemmelsene i § 4 *Generelle unntak*, søkes om dispensasjon fra verneforskriften for. Dette er uavhengig av om tiltaket er

Nasjonalparkstyret for Forollhogna

søknadspliktig etter plan- og bygningsloven eller ikke. Dagens forvaltningsplan er ikke tydelig nok på dette punktet. I forbindelse med revideringen av forvaltningsplanen for Øyungen LVO bør dette tydeliggjøres.

- **Tas til følge. Forvalter er enig i innspillet, og nasjonalparkstyret forsøker å tydeliggjøre dette innenfor forvaltningsplanens mal og rammer.**

- Verneforskriften sier at det kan gis tillatelse etter søknad til ombygging og restaurering av bygninger for jordbruksformål eller med tanke på bruksendring, jf. § 5, punkt 2. Her er det viktig å få inn i forvaltningsplanen at søknader om selve bruksendringen av bygninger ikke skal behandles av nasjonalparkstyret, men av kommunen etter plan- og bygningsloven. Hvis bruksendringen medfører ombygging og restaurering av bygningen skal dette behandles av styret som egen sak, men ikke selve bruksendringen. Det vil derfor være naturlig at nasjonalparkstyret behandler søknaden om ombygging og/eller restaurering og, hvis det gis tillatelse, setter som vilkår at det må innhentes tillatelse til bruksendring fra kommunen før tiltaket kan iverksettes.
 - **Tas til følge. Forvaltere er enig i innspillet, og nasjonalparkstyret forsøker å tydeliggjøre dette innenfor forvaltningsplanens mal og rammer. Dersom bruksendring gjelder bykslet eiendom i statsallmenning skal også forskrift om seter og tilleggsjord m.m i statsallmenning med hjemmel i fjelloven også vurderes. Dette er også utenfor nasjonalparkstyrets myndighetsområde etter forskrift.**

- I forbindelse med revideringen av forvaltningsplanen bør det tydeliggjøres hva som kommer inn under de forskjellige punktene i verneforskriftens § 5, punkt 1 – 10 *Eventuelle unntak etter søknad*. Dette vil være til hjelp under den daglige forvaltningen av verneområdet, og skape større forutsigbarhet blant brukerne. Søknader om tiltak, inngrep etc. som ikke blir definert under verneforskriftens § 5, punkt 1 – 10, må da behandles etter naturmangfoldlovens § 48.
 - **Tas til orientering.**

- Forvaltningsplanen bør si noe om generelle saksbehandlingsrutiner rundt naturmangfoldlovens § 48 *dispensasjon fra vernevedtak*, jf. bruken av de generelle dispensasjonsbestemmelsene i verneforskriftens § 6.
 - **Tas til følge i forslag til utkast. Nasjonalparkstyrets revisjon av totalt 10 forvaltningsplaner, der Øyungen og Ledalen er først ut, vil også føre til felles retningslinjer for revisjonsarbeidet. Disse innspillene vil også tas med videre i tilsvarende forvaltningsplaner da forskriften for landskapsvernområdene rundt Forollhogna er relativ lik.**

- Dagens forvaltningsplan har størrelsesbegrensninger på seterstuggu, nye seterfjøs og nye uthus. For seterstuggu er det grunnflate på 45,0 m² BRA (bruksareal), mens det for seterfjøs henvises til forskrift om husdyrhold og for uthus maks 20,0 m², uten henvisning til målemetode. Med unntak av seterfjøs som reguleres av annet lovverk, bør eventuelle størrelsesbegrensninger på bygninger oppgis i BYA (bebygd areal) uavhengig av bygningstype. I Norsk Standard 3940 står det at bebygd areal (BYA) beregnes ved å måle ytterveggen utside.
 - **Tas til følge. Det vil være behov for å presisere byggtekniske spesifikasjoner i forbindelse med revisjon av retningslinjer.**

- Erfaringene fra avvikssaker i andre verneområder viser at det er forskjellige oppfatninger om hvordan BYA måles. Når Statens naturoppsyn (SNO) har vært ute på tilsyn er BYA målt utvendig kledning, men når forvaltningsmyndigheten har behandlet byggesøknader er byggetegninger som viser utvendig svill/reisverk blitt lagt til grunn i saksbehandlingen og i vedtaket. Dermed kommer utlekting og bordkledning i tillegg, og bebygd areal (BYA) vil dermed bli større enn hva forvaltningsmyndigheten i sin dispensasjon ga tillatelse til. Byggetegninger som tar utgangspunkt i utvendig svill/reisverk ser ut til å være standard praksis, og samme mål oppgis i søknader til kommunene og i søknader etter verneforskriften. I forbindelse med revideringen av forvaltningsplan for Øyungen LVO må dette klargjøres, og det må gå frem av forvaltningsplanen hvordan areal av bygningene skal måles.

Nasjonalparkstyret for Forollhogna

- **Tas til følge.** Det vil være naturlig å presisere byggetekniske spesifikasjoner i forbindelse med revisjon av retningslinjer.

- Motorferdsel
Verneforskriften omhandler ikke motorferdsel, og motorferdselen forvaltes av kommunen gjennom motorferdselloven og nasjonal forskrift. I dagens forvaltningsplan er motorferdsel viet liten plass, noe som er naturlig da det er kommunen som er forvaltningsmyndighet for motorferdselen.
 - **Tatt til orientering**

- Annet
Fremdriftsplanen som er lagt ved oppstartsmeldingen ser ambisiøs ut, og dere må nok forvente at den må revideres. For å kjøre gode og inkluderende prosesser tar arbeidet med revidering av forvaltningsplaner erfaringsmessig lengre tid enn planlagt.
 - **Tatt til orientering.**

- 4. Trøndelag fylkeskommune
Gjelder forvaltningsplan Øyungen LVO, ref.: 2023/10166 og forvaltningsplan – Ledalen LVO, ref.: 2023/10203

- Vi anbefaler at dere bruker Askeladden som er kulturminneforvaltningens database. Selv om vi gjør stadig nye funn, og databasen derfor ikke til enhver tid er oppdatert, er denne et godt verktøy i forvaltningen og gir gode indikasjoner på eventuell konflikt. Dere kan også benytte vår karttjeneste til oversikt over kjente kulturminner: <https://stfk.gis.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=65b489dc115643fb817d510b05fe1f1c>
I forhold til kjente og hittil ukjente kulturminner, gjelder aktsomhets- og meldeplikten jf. kulturminneloven § 8 andre ledd.
 - **Tatt til orientering**

- Byggeskikkveilederen for Forollhogna som referanse er aktiv og gjelder som prinsippveiledning for alle verneområder etter naturmangfoldloven: <https://www.byggogbevar.no/ressurser/byggeskikkveiledere/forollhognanasjonalpark>. Ved fradeling, omdisponering og bruksendring vil Trøndelag fylkeskommune uttale seg i saken.
 - **Tatt til orientering.** Nasjonalparkstyret har bemerket seg at andre verneområdestyrer benytter seg av byggeskikkveilederen. Dette vurderes positivt. Byggeskikkveilederen vil bli lagt som vedlegg til forvaltningsplan. Nasjonalparkstyret har ikke direkte hjemmel i forskrift til å tillate eller avslå fradeling eller bruksendring.

- Kanalisering av ferdsel er viktig både i forhold til tålegrense og sårbarhet i natur- og kulturlandskapet og for kulturminner. Ved bruk og opprusting av gamle ferdselsårer og eventuell videreføring inn i fjellet, er det viktig å unngå villreinutfordringer
 - **Tatt til orientering.**

- Allemannsretten er en sentral del av kulturarven vår, og en forutsetning for friluftslivet i Norge. Å styre utviklingen og spre besøket er en viktig strategi for bærekraftig utvikling.
 - **Tatt til orientering.**

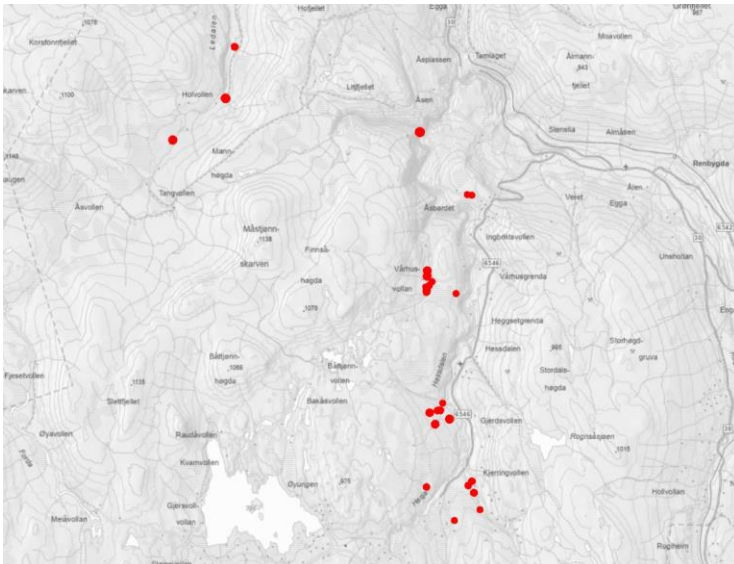
- Stien er en viktig ferdselsåre og knytter sammen områder, slik at slitasje av natur reduseres og det blir enkelt og trygt å finne fram for den enkelte. Endringer i klimaet gjør at det er nødvendig å tilpasse tilretteleggingen slik at anlegg tåler mye nedbør og kraftige regnskyll. Det er viktig at tiltakene blir utformet i tett samarbeid med fremtidig brukere. Lokalisering og bygging av anlegg

Nasjonalparkstyret for Forollhogna

må imidlertid skje på grunnlag av behovsanalyser der økonomisk og miljømessig bærekraft vektlegges. Det må velges løsninger som kan dokumentere små miljøavtrykk.

- **Tatt til orientering.**
- Fylkeskommunen anbefaler at målsettinger i Besøksstrategien for Forollhogna blir en integrert del av forvaltningsplanene. Dette for å sikre en god sammenheng mellom målene, og for å gjøre det enklere for aktørene å orientere seg i plandokumentene.
 - **Tatt til orientering. Besøksstrategien for verneområdene i Forollhogna vil bli lagt som vedlegg til forvaltningsplan.**
- Naturen med sitt mangfold er grunnlaget for friluftslivet, og gjennom friluftsliv skapes kjærlighet til naturen og vilje til å ta vare på den. Den gjensidigheten er det viktig å forstå og ivareta. Vedlegg: kart og avmerkinger av kjente jernframstillingsanlegg i Hessdalen – Øyungen.

- **Tatt til orientering. Av vedlagte kart over jernstillingsanlegg ligger 1 anlegg innenfor Øyungen landskapsvernområde (Øggdalen).**

Innspillsrunde 2 – frist 1. desember

5. Statskog SF

- Statskog SF har ingen merknader til oppstart av revidering av forvaltningsplan for Øyungen landskapsvernområde.
 - **Tatt til orientering**

6. Holtålen kommune

Innspill til revidering av forvaltningsplaner for Øyungen og Ledalen landskapsvernområder

Nasjonalparkstyret for Forollhogna

Holtålen kommune har fra nasjonalparkstyret for Forollhogna mottatt oppstartsvarsel for arbeidet med revidering av forvaltningsplaner for Øyungen og Ledalen landskapsvernområder. Kommunen har fått utsatt frist for å komme med innspill til 01.12.2023. Innspillet som fremmes har vært presentert for- og diskutert med kommunestyret i møte 28.11.2023.

Holtålen kommune mener at mye i gjeldende forvaltningsplan for Øyungen og Ledalen landskapsvernområde er bra. Dette gjelder både områdesbeskrivelse og delvis også beskrevne utfordringer. En ser likevel at noe er modent for en oppdatering. Holtålen kommune har på nåværende tidspunkt derfor følgende innspill til arbeidet med revideringen:

- Infrastruktur – tekniske installasjoner:

På Skarvan ved Øyungen er det etablert ei mobilmast. En ser at det er behov for å tilrettelegge for en trase med fremkommelighet for ATV frem til masta i forbindelse med nødvendig drift og vedlikehold. Siste års erfaringer med kjøring uten noen form for tilrettelegging tilsier kjøreskader i terrenget. Forvaltningsplanen for Øyungen LVO bør derfor åpne opp for at dette er et tiltak som kan gjennomføres. En trase for ATV opp til mobilmasta kan også fungere som en tursti, og slik være et positivt tiltak for friluftslivet. Bare en liten del av en slik trase vil ligge innenfor landskapsvernområdet, men denne delen er viktig for helheten til et slikt prosjekt.

- **Tatt til orientering. Etablering av mobilmast på Skarvan vil bli omtalt under tema infrastruktur. Forvaltningsplanen kan generelt ikke gi åpninger for tiltak som området er vernet mot jf. forskrift. Et slikt tiltak må vurderes som særskilt sak etter naturmangfoldlovens § 48 etter søknad.**

- Bygninger – byggeskikk – seterbebyggelse, fritidsbebyggelse:

Eksisterende forvaltningsplan har retningslinjer for utvidelse og oppføring av seterbebyggelse. Retningslinjene begrenser blant annet grunnflate på seterstuer til maks 45 m² bruksareal. En er kjent med at det i enkelte andre landskapsvernområder rundt Forollhogna er satt en begrensning på 60 m². Med bakgrunn i dette, samt dagens krav til standard, vil en foreslå en økning av begrensningen på 45 m² til 60 m². Dette kan være viktig for at seterbebyggelse blir ivaretatt.

- **Tas til følge i utkast til forvaltningsplan.**

Vedrørende byggeskikkveilederen for Forollhogna viser Holtålen kommune til høringsuttalelse til den, gitt av formannskapet i sak 71/20. Der ble det blant annet fremhevet at en forutsetter at byggeskikkveilederen utformes slik at grunnleggende krav i plan- og bygningsloven til bygging og byggesaksbehandling oppfylles. Holtålen kommune forutsetter at dette i fortsettelsen også ivaretas av nasjonalparkstyret ved behandling av byggesaker innenfor landskapsvernområdene.

- **Tatt til orientering. Byggeskikkveilederen er først og fremst et veiledende dokument som tar utgangspunkt i eksisterende bebyggelse. Krav til bygg vil være mest aktuelt for nye tiltak/bygninger. For retningslinjer i revidert forvaltningsplan vil forskriftens § 5. punkt 1-4 være grunnlaget for utarbeidelse av retningslinjer innenfor tema bygg.**

- Veger – traktorveger, kjørespor, parkering og trafikk, vegvedlikehold:

Ved Øyungen er det 2 seterveger som strekker seg inn i verneområdet (Båttjønndalsvegen og Øyungsvegen). Bruken av vegene er variert, med ferdsel knyttet til både landbruk, fritidsbebyggelse og jakt, fiske og friluftsliv. Det er en kjent sak at

Nasjonalparkstyret for Forollhogna

tilgangen til vedlikeholdsgrus er avgjørende for eksistensen til vegene. Det er derfor viktig at det i forvaltningsplanen for Øyungen legges opp til at det kan tas ut grus for å dekke vedlikeholdsbehovet, i alle fall for veistrekingene som ligger innenfor landskapsvernområdet. Grutaket på Meiåfjellet bør spesielt nevnes i denne sammenheng som et grusuttak som kan dekke vedlikeholdet på deler av Øyungsvegen. I tillegg bør det i forvaltningsplanen gis åpninger for at en kan vurdere å tillate andre grusuttak dersom det viser seg å være en helhetlig og god løsning. Sistnevnte gjelder spesielt for Båttjønndalsvegen, der en vet at det er utfordringer med å dekke behovet for vedlikeholdsgrus. Da er det etter kommunens mening viktig at det er åpninger for å se på alternativer til grusuttak dersom det viser seg å være realistisk. Kommunen vil i forbindelse med neste revisjon av kommuneplanens arealdel rette fokus mot masseuttak og muligheter/krav knyttet til dette. En håper at den reviderte forvaltningsplanen for Øyungen landskapsvernområde kan legge til rette for at det er muligheter for å se på alternativer til uttak av masser i forbindelse med revisjon av kommuneplanen.

- **Tatt til orientering. Det vises til forskriftens § 3, punkt 2. Muligheter for å se på alternativer til uttak av masser i Båttjønndalsvegen burde vært spilt inn som egen sak, der det pekes på konkrete områder som er egnet til masseuttak. Nasjonalparkstyret kunne dermed vurdert og avveid disse innspillene som en del av revisjonsarbeidet. Nasjonalparkstyret registrerer at det ikke foreligger konkrete planforslag pr. i dag.**

Ved Øyungen deler vernegrensa til landskapsvernområdet seterdalen omtrent i to. Dette innebærer noen utfordringer i forhold til hvilke tiltak som tillates på den ene og den andre sida av vernegrensa. Dette omfatter blant annet muligheten til å anlegge vei fram til fritidsboliger. De fleste fritidsboliger i området har anlagt vei helt fram, men det er fortsatt noen fritidsboliger som ikke har det. Kommunen mener at for en helhetlig behandling i seterdalene så bør en vurdere å åpne for å tillate fremføring av vei fram til eksisterende fritidsboliger også innenfor Øyungen landskapsvernområde. Det vil ikke bli etablert nye fritidsboliger i området, så en slik åpning vil derfor ikke skape et stort omfang av nye veier i verneområdet.

- **Tatt til orientering. Forskriften åpner kun opp for framføring av nye vegger for jordbruksformål som er knyttet til seterdrift (§ 5, punkt 7). Forvaltningsplan kan derfor ikke vurdere retningslinjer som er lempeligere en forskriften. Slike tiltak må vurderes som særskilte saker etter naturmangfoldlovens § 48 etter søknad. Nasjonalparkstyret har behandlet søknader om veg fram til fritidsboliger tidligere. Det er viktig å presisere at dispensasjonsbestemmelsen i § 48 er en kan-regel, det vil si at selv om vilkårene for å gi dispensasjon er oppfylt, så er det ingen som har krav på dispensasjon.**

Ferdsløp – tilrettelegging for friluftsliv, innfallsporter til verneområdene, merking av sti og løyper:

- Holtålen kommune er i gang med utarbeidelse av plan for friluftslivets ferdselsårer. Planen har vært på høring og en er nå i sluttfasen med arbeidet. I planen foreslås det en del tiltak på ferdselsårer også innenfor Øyungen og Ledalen landskapsvernområde. Dette omfatter blant annet klopping av tursti rundt Hessjøen, rydding av «Gammelvegen» ved Øyungen, merking og rydding av tursti mellom Kjølidalen og Kjurrudalen, rydding og merking av stien mellom Meiåvolla og Øyavolla, tilrettelegging av infopunkt ved inngangen til Hessjøen og Øyungen og merking fra gammelvegen og opp på Berghøgda. Det bes om at de foreslåtte tiltakene i planen hensyntas i arbeidet med revideringen av forvaltningsplanene. Det er også viktig at besøksstrategien for Forollhogna følges opp.
 - **Tatt til orientering. Besøksstrategien for verneområdene i Forollhogna vil bli lagt som vedlegg til forvaltningsplan. Det bemerkes at det også beskrives tiltak som også omfatter Forollhogna nasjonalpark. Det er viktig å presisere at forskriftene for Øyungen**

Nasjonalparkstyret for Forollhogna

landskapsvernområde og Forollhogna nasjonalpark er forskjellige mtp. vernebestemmelser av hva som angår merking og tilrettelegging for ferdsel og friluftsliv. Det er likevel naturlig at disse sees på i sammenheng, og det vil være viktig at kommunen avklarer tilretteleggingstiltak sammen med nasjonalparkstyret før de iverksettes, også i landskapsvernområde.

Landbruk – kulturlandskap, skjøtsel, beiting og slått:

- Formålet med vernet av Øyungen og Ledalen landskapsvernområder er å ivareta et særpreget kulturlandskap med fokus på seterbebyggelse, setervoller og kulturminner, samt et særegent planteliv. Både Ledalen og Øyungen har vært viktige seterområder, og det er fortsatt noen aktive setre, spesielt i Øyungen LVO. Det går mye småfe på utmarksbeite i områdene. Både for å ivareta verneformålet, men også primæringa som helhet i kommunen, er det viktig at det ikke legges opp til retningslinjer som svekker nåværende eller mulig fremtidig landbruksdrift. Ei aktiv landbruksnæring vil være med å styrke verneformålet, ved å holde kulturlandskapet åpent gjennom slått og beite. Eksempel på dette kan være å tillate vedlikehold av eksisterende veier med landbruksformål, at det tillates nydyrking rundt aktive setervoller som kan vise til et landbruksmessig behov.
 - o **Tatt til orientering.** Det vises til forskrift for Øyungen landskapsvernområde § 4, punkt 1, 3 og 4, samt § 5, punkt 1, 5 og 7.

Når setre ikke lenger utnyttes i aktiv drift, går de som regel over til fritidsformål for eier. Dette gir en endring i bruksmønster og dermed endrede behov. Ved en økning i fritidsformålet, kan det oppstå en noen utfordringer opp mot landbruksnæringa. Dette kan eksempelvis være støy/lukt fra beitedyr/landbruksformål og et press for å øke arealet på bygninger som kan gå utover verneverdiene. Det er viktig at beite- og landbruksnæringas plass blir tilgodesett i forvaltningsplanen.

- o **Tatt til orientering**

De siste årene har en del beitebrukere som har dyr på utmarksbeite i Øyungen og Ledalen LVO hatt store tap av sau til rovdyr (spesielt jerv). Dette er svært krevende for en allerede presset beitenæring. Forvaltningen av rovvilt er et stort og komplekst område, som ligger utenfor både kommunens og nasjonalparkstyrets myndighet. Det er likevel elementer knyttet til uttak av skaderovdyr som angår både verneforskrifter og forvaltningsplaner. Dette kan eksempelvis være knyttet til motorferdsel i forbindelse uttak av skaderovdyr. En annen utfordring i spesielt Ledalen landskapsvernområde er mangelen på mobildekning. Dette er stedvis fraværende, noe som også er tilfelle i enkelte deler av Øyungen landskapsvernområde. Dette kan være utfordrende for beitebruken i området, også med tanke på teknologi som etter hvert er mer og mer utbredt innenfor beitenæringa. Nasjonalparkstyret bes om å ha dette med seg ved revidering av forvaltningsplanene.

- o **Tatt til orientering**

Begge landskapsvernområdene omfatter leveområder for villrein. Knyttet til denne arten er det viktig å tenke helhetlig i forhold til tilrettelegging for ferdsel. Øyungen og Ledalen er per i dag områder som i stor grad fungerer som bufferområder mot de mer sentrale områdene som villreinen bruker. Noe tilrettelegging for ferdsel og friluftsliv i Øyungen og Ledalen LVO kan dermed bidra til å konsentrere ferdsel og aktivitet i disse områdene og begrense ferdsel og aktivitet inn mot de mer sentrale områdene for villreinen.

- o **Tatt til orientering**

Nasjonalparkstyret for Forollhogna

Statskogs retningslinjer for gjerder på statsallmenning bør være førende når det gjelder gjerder.

- **Tatt til orientering.** Forskriften åpner kun opp for nødvendig gjerding i forbindelse med beiting og drift av eksisterende setervoller (§ 4, punkt 3). Forvaltningsplan kan derfor ikke vurdere retningslinjer som er lempeligere en forskriften.

Av tiltak vil det være en fordel å prioritere basiskartlegging rundt setervoller for å fange opp utvalgte naturtyper som grunnlag for prioritering av skjøtsel og tiltak. Organisert skjøtsel av setervoller kan på sikt være vise seg å være viktig for å ivareta verneverdiene i seterdalene

- **Tatt til orientering.**